

בס"ד. ש"פ קרח, ג' תמוז (מאמר ב), ה'תשכ"ד

(הנחה בלתי מוגה)

יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו¹. ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמאמר ש(נאמר מכמה שנים לפני"ז² ו)יצא לאור בדפוס בשנת תש"י³, שנת ההסתלקות, דצריך להבין תוכן בקשה זו דיהי הוי' אלקינו עמנו כו', ועוד דלאחר שאומר יהי הוי' אלקינו עמנו כו', הרי ע"י העבודה דתפלה ממשיכים זאת, א"כ מהו אומרו אל יעזבנו ואל יטשנו, דמשמע מזה דהגם שפועלים בקשה זו שיהי' הוי' אלקינו עמנו, מ"מ יכול להיות עזיבה ונטישה, ולזאת היא הבקשה דאל יעזבנו ואל יטשנו. וצריך להבין מהו ענינם.

(ב) **ומבאר** בזה⁴, דאבותינו הם חו"ב⁵ (ומוסיף) שבנפש, ומוסיף לבאר שאין הכוונה לחכמה ובינה שבאים ע"י עבודת ויגיעת האדם, שבזה שייך שיהי' ענין של העלם והסתור, אלא לפנימיות חו"ב שמצד עצם הנשמה שהיא בשלימות תמיד — שזהו מה שממשיך בהמאמר דחכמה שבנפש הוא הביטול האמיתי כו' והיא האהבה רבה שבנפש האלקית. וכפי שמביא בהמאמר לפני"ז⁶ מ"ש רבינו הזקן בתניא פי"ט שבחינת חכמה הוא הביטול שלמעלה מטעם ודעת שעל זה נאמר⁷ נר הוי' נשמת אדם, דכמו שאור האש חפץ בטבע ליפרד מהפתילה ולידבק בשרשו למעלה כו' אף שע"ז יכבה ויתבטל במציאות, כך נשמת האדם חפצה וחשקה בטבעה ליפרד ולצאת מן הגוף ולידבק בשרשה ומקורה בה' חיי החיים ב"ה הגם שתהי' אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי כו', שזוהי בחי' אהבה רבה הכלולה בחכמה שבנפש. ועד"ז בנוגע לבינה, כפי שממשיך בהמאמר דבינה שבנפש הוא ענין ההשגה באלקות

(4) בסיום המאמר (שם ע' 57).
 (5) ראה תניא רפ"ג. לקו"ת דרושים לשבת שובה ד"ה שובה (השני) ספ"ג. ובכ"מ. — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ שם (וראה לקמן ס"ה).
 (6) סה"מ שם ע' 54.
 (7) משלי כ, כז.

(1) מלכים"א ח, נו. — וראה שיחת ג' תמוז תרפ"ז דלקמן ס"ה.
 (2) בשנת תרצ"ב (נדפס לאח"ז בסה"מ תרצ"ב ע' ה ואילך).
 (3) סה"מ תש"י ע' 51 ואילך (וראה גם סה"מ תש"ז ע' 153 ואילך). וראה גם סה"מ עת"ר ע' כד ואילך.

שישנו לכל אחד ואחד מישראל, מצד שהוא בעצם נפשו מקושר בעצמות אור א"ס ב"ה.

והענין בזה, כפי שמבאר בהמאמר⁸, ששורש הנשמות הוא בבחי' פנימי' ועצמות אוא"ס ב"ה, וכמ"ש⁹ בניס אתם להוי' אלקיכם, ולזאת הנה בעצם נפשו הוא באמת בבחינת התקשרות תמידי בעצמות אוא"ס ב"ה, וכמאמר¹⁰ חבוקה ודבוקה כך, דעצם הנפש הוא תמיד חבוק ודבוק בעצמות אוא"ס. ועל זה נאמר¹¹ שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו', ואיתא בזהר¹² ארחי' דחותם כיון דאתדבק באתר חד אע"ג דאתעדי מיני' הא אשתאר רשימו בהווא אתר ולא אעדי מיני' [היינו, דדרכו של חותם שכאשר נדבק במקום אחד הנה אע"פ שאח"כ מתפרד ממנו, מ"מ נשאר רושם, ויתירה מזה, לא רושם בעלמא רק במקום אחד, אלא] דכל רשימו וכל דיוקנא דילי' בי' אשתאר, כך אמרה כנס"י הא אתדבקנא בך אע"ג דאתעדי מינך ואזיל בגלותא, מ"מ, הרי דיוקני אשתאר בך, ובמילא הרי דיוקנך אשתאר בי. והיינו, שבחינת עצם נקודת הנשמה היא בבחינת התקשרות תמידי בעצמות אוא"ס. וזהו"ע אבותינו דקאי על חו"ב שבנפש, שזהו הביטול האמיתי והאהבה רבה שמצד עצם הנפש, וכן ההשגה באלקות מצד התקשרות עצם הנפש בעצמות אוא"ס.

(ג) **אמנם** כל זה הוא מצד הנפש והנשמה, אבל בהתלבשות הנשמה בגוף, הרי ההתלבשות מכסה גם על העין דנפש האלקית שאינו רואה מהות אלקות, אלא ידיעתו והשגתו היא השגת המציאות בלבד, וכן בעניני העבודה הרי העיקר הוא לפעול ביטול הנה"ב ובירור עניני עוה"ז התחתון, שכל זה הוא ע"י ההתבוננות בחו"ב כפי שבאים ע"י עבודת ויגיעת האדם (ולא ע"י חו"ב שבנפש כפי שהם מצד עצם הנשמה). וזוהי תוכן הבקשה יהי הוי' אלקינו עמנו, בעבודתינו בעבודת הבירורים, כאשר הי' עם אבותינו, חו"ב שבנפש כמו שהם מצד עצמם. והיינו, שהבקשה היא שיהי' גילוי אלקות לא רק בכחות העצמיים דחו"ב שמצד עצם הנשמה (עם אבותינו), אלא גם בהכחות הגלויים (עמנו), ועד שהכחות העצמיים יאירו בכחות הגלויים. וממשיך בכתוב אל יעזבנו ואל יטשנו, שזוהי הבקשה על כללות עבודת הבירורים [שזוהי תכלית ירידת הנשמה למטה, שהרי הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל, ולא ירדה

(11) שה"ש ח, ו.

(12) ח"א רמד, סע"ב ואילך.

(8) סה"מ שם ע' 55.

(9) פ' ראה יד, א.

(10) נוסח הושענות יום ג' דסוכות.

אלא כדי לתקן ולברר את הגוף ונפש הבהמית כו' שתינה כח על זה, ושלא יטעה בעניני עבודתו ללכת בדרכי ההפלאה מאתו, וכן לפעמים להיפך שלא יפול רוחו עליו, אשר ב' עניני הטעות הנ"ל הם בהתאם לב' הלשונות שכתוב: אל יעזבנו, שלא יטעה בעניני עבודתו ללכת בדרכי ההפלאה מאתו, ואל יטשנו, שלא יפול רוחו עליו (עד כאן תוכן מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר הנ"ל).

(ד) **ויש** לקשר זה עם מ"ש התרגום בפירוש ב' הלשונות אל יעזבנו ואל יטשנו (דלכאורה הוא כפל הלשון שהרי תוכנם אחד¹³), לא ישבקיננא ולא ירחיקננא, שענין זה מתאים להמבואר בהמאמר שב' הלשונות אל יעזבנו ואל יטשנו הם בהתאם לב' עניני הטעות, שלא יטעה בעניני עבודתו ללכת בדרכי ההפלאה מאתו, או להיפך, שלא יפול רוחו עליו. והענין בזה, שסיבת הטעות ללכת בדרכי ההפלאה מאתו, היא מפני שנקודת האמת נעזבה ממנו, ועל זה היא הבקשה אל יעזבנו. ולמטה מזה הוא הטעות שיפול רוחו עליו, שזהו מתחבולות היצר כדי שלא יתיגע בעבודתו כו', שעיי"ז נעשה מרוחק מכללות ענין העבודה (משא"כ כאשר עוסק בעניני העבודה אלא שטועה ללכת בדרכי ההפלאה מאתו, אזי אף שנקודת האמת נעזבה ממנו, מ"מ אינו מרוחק כו'), ועל זה היא הבקשה אל יטשנו, לא ירחיקננא. ויש להוסיף, שב' הענינים דאל יעזבנו ואל יטשנו תלויים זב"ז, כידוע¹⁴ בענין בל תוסיף ובל תגרע¹⁵, שע"י העדר הזהירות בבל תוסיף יכולים לבוא להעדר הזהירות בבל תגרע, ועד"ז בנדו"ד, שע"י הטעות ללכת בדרכי ההפלאה מאתו (שזהו"ע של הוספה), יכולים לבוא להטעות שיפול רוחו עליו ולא יעסוק בעניני העבודה (שזהו"ע של גרעון), וכידוע בענין אל תהי צדיק הרבה ואל תרשע הרבה¹⁶, שתלויים זב"ז.

(ה) **ועדיין** צריך להבין כללות הענין דיהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו, דכיון שהכתוב עצמו מדגיש החילוק בינינו ובין אבותינו, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בג' תמוז תרפ"ז¹⁷ הגם מיר

16 קהלת ז, טזי"ז. וראה שיחת ש"פ שמיני סי"ח ואילך (תו"מ חל"ט ע' 389 ואילך).

17 נרפס בסה"מ קונטרסים ח"א קעה, ב ואילך. לקר"ד ח"ד תרצא, ב ואילך. סה"מ תרפ"ז ס"ע קצה ואילך. ספר השיחות תרפ"ז ע' 169. וש"נ.

13 ראה גם מצו"צ עה"פ: "יטשנו ענין עזיבה וכפל הדבר".

14 ראה לקו"ש חכ"ב ע' 288. חכ"ד ע' 601 ואילך. ועוד.

15 ואתחנן ד, ב. פ' ראה יג, א. וראה לקו"ש ח"ד ע' 170 הערה 6.

זאינען דאָך ניט גלייך צו אבותינו, א"כ, איך יכולים לפעול שאע"פ שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו מ"מ יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו. גם צריך להבין מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁷ בהטעם שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו, שזהו לפי שאבותינו היו בעלי מס"נ כו', דלכאורה, ע"פ משנת"ל (ס"ב) שאבותינו קאי על חו"ב [וכמבואר בתניא¹⁸ שחב"ד נקראו אמות ומקור למדות כי המדות הן תולדות חב"ד, והן הם אב ואם המולידות כו'], הי' מתאים יותר לומר שאבותינו היו בעלי הבנה והשגה כו', ולמה מדגיש ענין המס"נ דוקא. ויתירה מזה, שהרי בענין המס"נ יש מעלה בדורות האחרונים דוקא, וכמבואר במק"א¹⁹ בפירוש הכתוב²⁰ והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, שענוותנותו של משה רבינו היתה לגבי כל בני שבכל הדורות עד לדור האחרון, ואדרבה, עיקר ענוותנותו היתה לגבי דור האחרון, בראותו שאף שאין בהם השגה אלקית, והיינו שההשגה שלהם אינה נחשבת להשגה כלל, ובפרט לגבי ההשגה שהיתה בדורו של משה רבינו, דור דעה²¹, ועד להשגת משה רבינו בעצמו, מבחר מין האנושי²², שהוא המקבל הראשון דהתורה מהקב"ה²³, ומ"מ מקיימים תומ"צ מתוך מסירת נפש, מבלי הבט על כל המניעות ועיכובים והנסיגות שבדור האחרון, דור השמד (משא"כ בדורות הראשונים עד לדורו של משה, שאז לא הי' צורך בענין המס"נ, ומשום זה לא הי' אז כח המס"נ בגילוי). וכיון שמעלת המס"נ היא בדורות האחרונים דוקא, מהו אומרו שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו (לא בענין ההבנה וההשגה, אלא) בענין המס"נ דוקא.

(ו) **ויובן** ע"פ משנת"ל בהפירוש שאבותינו קאי על חו"ב, שהכוונה היא לפנימיות חו"ב שמצד עצם הנשמה, דחכמה הוא הביטול האמיתי והאהבה רבה שמצד עצם הנפש, וכינה היא ההשגה באלקות מצד התקשרות עצם הנפש בעצמות אוא"ס. ומזה מובן השייכות דאבותינו לענין המס"נ דוקא, כי, מצד הביטול האמיתי והאהבה רבה והתקשרות עצם הנפש בעצמות אוא"ס ישנו כח המס"נ בכאו"א מישראל, כמבואר בתניא²⁴ שאפילו קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על

(18) פ"ג. ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פ"ט, ג.

(19) ראה תו"ח שמות סד, ב. סה"מ זח"ב סב, א. לקו"ת שלח לז, ב. ועוד.

(20) פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק — "היסוד השביעי".

(21) אבות רפ"א.

(22) פ"ח.

(18) פ"ג.

(19) ראה תו"ח שמות סד, ב. סה"מ

עטר"ת ע' תסד. תרפ"ט ס"ע 215 ואילך. וש"נ.

(20) בהעלותך יב, ג.

קדושת ה', מצד בחי' החכמה שבנפש שבה מלובש אור א"ס ב"ה. אמנם, הענין דאבותינו כפי שהוא מצד עצם הנפש יכול להיות בהעלם והסתר כו', ועד שיכול להיות שההנהגה במעשה בפועל תהי' באופן של פועלים עצלים ופועלים רעים נכב' הגירסאות בדברי המדרש²⁵ עה"פ יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו, ששבחו של המלך הוא כשישכור פועלים עצלים או פועלים רעים שאין עושין מלאכתן ונותן להם שכרן, וכמשנת"ל²⁶ שזהו המקור לדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו], שהחילוק ביניהם הוא, שיש כאלה שמתעצלים (פועלים עצלים) וטוענים שמפני התגברות יצרם כו' קשה להם ואין להם כח למלא את העבודה שהוטלה עליהם, או מפני שיש להם ריבוי טרדות כו', ועד למעמד ומצב שעליו נאמר²⁷ והיית משוגע ממראה עיניך גו', דהנה, האמת היא שהטרדות לא צריכים לבלבל אותו מעבודתו, ועליו לבטוח בהקב"ה שימלא כל צרכיו כו', וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁸ אשר חסיד כדבעי צריך לידע שהוא בהמתו של הקב"ה²⁹, ובמילא עליו למלאות תפקידו (כמו עז שצריכה ליתן חלב, וכיו"ב), ומזונותיו וכל צרכיו הרי הם על בעה"ב שלו שהוא הקב"ה, ומה גם שיודעים שהעבודה הוטלה עליהם ע"י הקב"ה שהוא היוצר יחד לבם גו'³⁰, שבראם עם היצוה"ר כו', ובודאי נתן להם את הכחות הדרושים לעבודה זו, שהרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו³¹, אבל אעפ"כ מתעצלים הם אפילו להתבונן בזה כו'. ולמטה מזה הם פועלים רעים, שאף שיודעים שבכחם וביכלתם לעבוד עבודתם, מ"מ, אינם עושים זאת מפני שבהפקירא ניחא להו'³², או גם להכעיס כו' רח"ל. ועל זה אומר כ"ק מו"ח אדמו"ר יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו הגם שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו, שאומר זאת בשם כל ישראל, גם אלה שהם במעמד ומצב דפועלים עצלים ועד לפועלים רעים, כיון שגם אצלם צריך לפעול מעמד ומצב של גאולה, ומשום זה כולל עצמו עמהם, כמו שמצינו במשה רבינו שהתפלל אפילו על חוטאי העגל ועד שכלל עצמו עמהם באמרו ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת³³, ועי"ז פעל שהקב"ה נתרצה ואמר סלחתי

(29) להעיר מתניא ספמ"ו ושם פיי"ח (אג"ק שם).

(30) תהלים לג, טו.

(31) ע"ז ג, א.

(32) ראה גיטין יג, א.

(33) תשא לב, לב.

(25) מדרש תהלים כו, ובהוצאת באָבער שם.

(26) בד"ה יהי הוי' אלקינו עמנו הא' בתחלתו (לעיל ע' 159).

(27) תבוא כח, לד.

(28) ראה אג"ק ח"ז ע' קיא. תו"מ ח"ג ע'

כדברך³⁴. והכח לפעול ענין זה הוא ע"י העבודה דתפלה דוקא (שהרי המאמר יהי הוי' אלקינו עמנו גו' הו"ע של תפלה ובקשה), כידוע³⁵ החילוק שבין ברכה לתפלה, שברכה ענינה המשכה מהשורש ומקור בלבד, משא"כ תפלה פועלת להיות המשכה חדשה שלמעלה מהשורש ומקור כו', ולכן ע"י התפלה ממשיכים להיות יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו גם אצל פועלים עצלים ואפילו פועלים רעים, החל מעבודת התשובה כפשוטה, ועד לשלימות ענין התשובה, כמ"ש³⁶ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, שהעבודה בכחות הגלויים תהי' קשורה עם עצם הנשמה. ועפ"ז יובן מה שמדגיש בהתדמות לאבותינו את מעלת המס"נ דוקא, ולא ענין ההבנה וההשגה, דכיון שאומר זאת בשם כל ישראל, אי אפשר לתבוע מכאו"א מישראל ענין ההבנה וההשגה, משא"כ ענין המס"נ שתובעים מכאו"א מישראל, שגם מי שנמצא בקצה היותר תחתון תובעים ממנו ענין המס"נ בנוגע לקיום התומ"צ במעשה בפועל, שהמעשה הוא העיקר³⁷, ולענין המעשה שייך גם איש פשוט, וכן לאידך גיסא, שגם מי שנמצא בקצה היותר עליון, תובעים ממנו שעבודתו תהי' מצד ענין האמונה ומס"נ שלמעלה מהבנה והשגה, וכמארז"ל³⁸ יאמין לכל דבר³⁹, זה משה.

ז) וזהו יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו, שגם בעניני העבודה כפי שהם בכחות הגלויים (עמנו), יומשך ויאיר הגילוי דכחות העצמיים כפי שהם בעצם הנפש (אבותינו), וגילוי זה יהי' לא רק בכללות הכחות הגלויים, אלא גם בכל פרט ופרט שבהם. ויש לקשר זה עם המבואר במדרשי חז"ל על פרשת השבוע שגם טלית שכולה תכלת חייבת בציצית⁴⁰, היינו, שהענין דטלית שכולה תכלת שמורה על מעמד ומצב של כליון וביטול⁴¹ מצד גילוי אור הנשמה ע"י אמונה פשוטה וקבלת עול, צריך להיות נמשך וחדוד בכל כנף וכנף, אין יעדער ווינקעלע⁴², ובאופן דוראיתם אותו⁴³, ראי' דוקא, כידוע⁴⁴ מעלת הראי' על

(40) במדב"ר פ"ח, ג. פרש"י פרשתנו טז, א. ועוד.

(41) ראה לקו"ת נשא כ, ג. שלח מה, א ואילך. ובכ"מ.

(42) ראה גם בהשיחה ס"י (לקמן ע' 182).

(43) שלח טו, לט.

(44) ראה אוה"ת בראשית כרך ו תתולח,

א ואילך. סה"מ תרס"ח ע' ריא. ובכ"מ.

(34) תנחומא פקודי יא. פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 570 הערה 10.

(35) לקו"ת פ' ראה יט, רע"א. סה"מ תרכ"ט ע' ב ואילך. ובכ"מ.

(36) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.

(37) אבות פ"א מ"ז.

(38) שמור"ר פ"ג, א.

(39) משלי יד, טו.

השמיעה, שבשמיעה לוקחים תחילה את הפרטים ומהפרטים באים להעצם, משא"כ בראי' שלוקחים תחילה את העצם ומהעצם באים גם הפרטים כו'⁴⁵, וכפי שממשיך בכתוב⁴³ וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו וגו', ככל פרטי הענינים דהמשכת המקיף בפנימי שמבאר אדמו"ר הזקן⁴⁶ בכתובים אלה כמשנ"ת במאמר שלפנ"ז⁴⁷, ועד להסיום אני הוי' אלקיכם⁴⁸, שזהו כמש"נ כאן יהי הוי' אלקינו, דישראל לומר⁴⁹ שזהו ע"ד מ"ש⁵⁰ ושבתי בשלום אל בית אבי והי' הוי' לי לאלקים, שהגילוי שהי' עד עתה בבחי' שם הוי', סוכ"ע, יהי' בבחי' שם אלקים, ממכ"ע, ויומשך שם הוי' נעלה יותר וכו'⁵¹, ועד שלא יכנף עוד מוריק, שלא יתכסה ממך בכנף ולבוש, והיו עיניך רואות את מוריק⁵².

וכל זה נמשך ומתגלה אלינו, יהי הוי' אלקינו עמנו, בדור האחרון, דרא דעקבתא דמשיחא, שזהו גם הטעם לגילוי פנימיות התורה ע"י תורת החסידות בדורות האחרונים דוקא, שהרי בדורות שהיו לפנים היתה תורת החסידות בהעלם, ותחילת התגלותה הי' ע"י הבעש"ט, ואח"כ ע"י רבינו הזקן בתורת חסידות חב"ד, בהבנה והשגה דוקא, וע"י רבותינו נשיאינו שלאח"ז, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר שעל ידו נתגלתה תורת החסידות גם בשבעים לשון, כדי שגם אלה שאינם מבינים לשון הקודש, בהיותם במעמדם ומצבם עוד לפני שמתעלים לדרגא נעלית יותר, יוכלו ללמוד תורת החסידות, רזין ורזין דרזין שבתורה. והיינו, דאף שאכשור דרא בתמי'⁵³, מ"מ, להיותו דור האחרון לגלות, ודור הראשון שיזכה בקרוב לאתחלתא דגאולה ותיכף לאח"ז לגאולה השלימה, בודאי צריכה להתקיים בו ההבטחה דיהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו (כמשנת"ל²⁶ שזהו לשון בקשה וגם לשון הבטחה).

והימים האלה נזכרים ונעשים גו'⁵⁴, שחוזרים ונמשכים הענינים שהיו בפעם הראשונה⁵⁵, ובתוספת אור חדש, ע"ד המבואר באגה"ק⁵⁶

-
(45) חסר קצת (המו"ז).	(50) ויצא כח, כא.
(46) ד"ה למען תזכרו במאמרי אדמו"ר	(51) ראה לקו"ת שלח מט, סע"א ואילך.
הזקן תקס"ח ח"א ע' של ואילך; אוה"ת שלח	(52) ישעי' ל, כ. תניא פל"ו. וש"נ.
ע' תרכו ואילך.	(53) יבמות לט, ב ובפרש"י.
(47) ד"ה למען תזכרו דש"פ שלח, מבה"ח	(54) לשון הכתוב — אסתר ט, כח.
תמוז (לעיל ע' 123 ואילך).	(55) ראה רמ"ז בספר תיקון שובבים. הובא
(48) שם, מא.	ונתבאר בספר לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
(49) ראה גם סד"ה למען תזכרו הנ"ל.	(56) סימן יד.

שיורד ומאיר אור חדש עליון יותר כו', והיינו, שבג' תמוז בכל שנה חוזרים ונמשכים דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו, הגם שאין אנו דומין לאבותינו, ועד שגם אלה שהם בבחינת פועלים עצלים ופועלים רעים שאין עושין מלאכתן, מקדים הקב"ה ונותן להם שכרם [ונתינת השכר מעוררת ופועלת עליהם שיעשו את מלאכתן, וכפתגם רבינו הזקן⁵⁷ שכאשר הקב"ה יתן לבנ"י כל צרכיהם אזי יראו מה שיש בכחם וביכלתם לפעול ולעשות], וכדברי המדרש שבזה דוקא הוא שבחו של המלך.

